

CUVÂNT DE RĂSPUNS

*Stimate Doamnă Prof. dr. Victor Spinei,
Membru corespondent al Academiei Române,
Director al Institutului de Arheologie din Iași
Onorați membri ai Consiliului Științific al Institutului,
Dragi colegi, doamnelor, domnișoarelor și domnilor,*

Pentru mine, ziua de 24 februarie 2011 va rămâne, cu siguranță, una din cele mai frumoase din toată viața mea. În același timp, mă grăbesc să adaug: ea este o zi deosebită și încărcată de semnificații pentru Muzeul Brăilei și, desigur, pentru Brăila.

Dacă astăzi mă aflu în situația atât de plăcută de a primi titlul de Membru de onoare al Institutului de Arheologie din Iași al Academiei Române, faptul îl datorez întâi de toate Brăilei și Muzeului ei. Apoi, rînd pe rînd trebuie să vorbesc despre profesorii mei. Pentru liceu este necesar să-l amintesc pe Nicolae Harțușche, cel care a început în 1955 săpăturile de la Brăilița, iar în anii 1963–1967 mă îndemna să optez pentru istorie și arheologie.

Am urmat cursurile Facultății de Istorie din București la îndemnul său, într-o epocă fastă – mai ales pentru profesorii din vechea gardă ce încă predau: Ion Nestor, Emil Condurachi, Dumitru Tudor, Achim Popescu, Dionisie Pippidi, Aurelian Sacerdoțeanu, Damian Bogdan, Gh. T. Ionescu, Mihail Berza, Mihail Guboglu, Radu Manolescu. Fără să-l fi avut dascăl la vreo materie – l-am auzit pe Constantin C. Giurescu, în sala 1 a corpului din str. Edgar Quinet, povestind în 1969 periplul său în universitățile din Statele Unite, unde conferențiasse, după spusele gazdelor sale, ca „cel mai mare istoric al românilor în viață”. Toți asistenții acelei vremi sunt astăzi venerabili profesori ai Universității din Capitala țării și este suficient să-l amintesc aici pe reputatul turcolog, prof. Mihai Maxim, liderul studiilor în acest domeniu de la noi, cu obârșii moldave. Cu domnia sa avem o frumoasă colaborare de peste zece ani. Totodată, colegi mai mari sau mai mici, au performat în anii ce au venit și amintesc aici pe Andrei Pippidi, Ștefan Andreescu și Anca Popescu.

Sub astfel de auspicii, când doar volumele IX și X din sinteza lui Nicolae Iorga despre *Istoria Românilor* se mai aflau la fondul special, credeam că voi ajunge repede în cercetare. Dar nu a fost așa. Între 1972–1975

mi-am făcut datoria de dascăl de istorie la Școala generală Cireșu din jud. Brăila, care îmi amintește de trei lucruri: o navetă istovitoare, periegeze până la Scărlătești, cu bune rezultate, dar și însemnările culese de pe cărțile vechi ale bisericii din sat (publicate mai târziu în anii 1979–1981).

La stăruințele prof. Nicolae Harțuche, după multe peripeții, am fost transferat la Muzeul Brăilei, ca muzeograf pentru secția medie, modernă și contemporană. Muzeul îl știam din anii de liceu și apoi din 1968, când a căpătat o haină nouă datorită celor șase secole de existență documentară sigură a Brăilei, sărbătorite cu multă însuflețire și având drept corolar strângerea tuturor celorlalte muzee (secții) sub egida celui de istorie-arheologie.

La 1 septembrie 1975, deci cu peste 35 de ani în urmă, am găsit instituția muzeală brăileană într-un evident progres, ce avea să fie întrerupt, într-un anume fel, de cutremurul din 4 martie 1977. Din 1976 am început cercetările arheologice la ruinele mănăstirii de la Măxineni, și ele întrerupte, doar în 1977, din pricina arătată mai sus. Trebuie să spun că felul în care am fost primit și libertatea totală de mișcare din partea directorului Florian Anastasiu mi-au dat posibilitatea de a cunoaște cât mai mult și mai bine istoria fabulosului oraș Brăila.

Am aflat de Programul *Analelor Brăilei*, întocmit în 1929 de Gh. T. Marinescu, un inginer de modă veche, care s-a stins în 1986 la București, adică acum un sfert de veac, și căruia brăilenii îi datorează atât de mult în plan cultural. Monografia lui Constantin C. Giurescu despre orașul Brăila și colecția „Analelor Brăilei” (1929–1940), alături de contribuțiile lui Nicolae Harțuche, reprezentau singurele date concrete privind trecutul istoric al orașului.

La două luni diferență de la venirea mea, la 1 noiembrie 1975, la Muzeul Brăilei mi s-a alăturat, la recomandarea neuitatului Petre Diaconu, colegul și prietenul Valeriu Sîrbu, cu care aveam să împart activitatea în cadrul unui colectiv destul de redus numeric. La Muzeul Brăilei am cunoscut tot atunci pe doi din liceenii pasionați de istorie și arheologie, Costel Chiriac și Octavian Bounegru, stabiliți acum la Iași ca slujitori ai muzei Clio.

Astfel, între 1975 și 1989 principalele realizări au fost pentru mine *cercetările arheologice de la Măxineni, începerea celor din Brăila sub conducerea lui Petre Diaconu* (vatra medievală) și *întocmirea expoziției de bază pentru secția medie modernă și contemporană a Muzeului Brăilei* cu previzionări și vizionări, după tipicul vremii, în prezența „corifeilor” Ilie Ceaușescu, Ion Ardeleanu, Tamara Dobrin. Ea a fost inaugurată în 1985.

În aprilie 1989 am fost numit directorul instituției muzeale, iar în 10 ianuarie 1990 am fost reconfirmat – în „chip revoluționar” – prin votul unanim al celor 32 de membri ai colectivului. Astfel, prin ordinul ministrului Andrei Pleșu, din mai 1990, am rămas directorul Muzeului Brăilei. Tot în 1990 ni s-a alăturat la Muzeul Brăilei colegul Zamfir Bălan, care a avut un aport substanțial în raporturile noastre cu Iașii mediului universitar. Este suficient să evoc două nume: prof. Dumitru Irimia și prof. Nicolae Crețu.

Prestația mea, omagiată astăzi într-un chip atât de mișcător, pleacă și *de la încercarea de a impune cercetarea științifică drept componentă esențială a activității de muzeu*. Nu a fost ușor, mai ales sub raport legislativ, iar drumul a fost lung, anevoios și nici astăzi încheiat, deși avem o *lege a muzeelor* la care am lucrat efectiv în cadrul Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor.

După 1990 am încercat pe baza Programului *Analelor Brăilei*, care viza trei lucruri esențiale: *o revistă de cultură regională, un Muzeu al Brăilei și un Institut al Dunării*, să alcătuiesc un colectiv în acord cu aceste obiective deloc ușoare.

Beneficiind de ajutorul Institutului de Arheologie din Iași, *căruia brăilenii vor trebui să-i fie veșnic recunoscători*, am reușit să obținem titlul de doctor – noi cei din generația veche, – iar apoi, fără ezitare, am convins pe colegii tineri să abordeze o atitudine similară, tot aici la Institutul de Arheologie din Iași. Trebuie să menționez căldura și încrederea cu care am fost primiți aici de reputați specialiști, precum profesorul Dan Gh. Teodor, directorul de atunci al Institutului, profesorul Victor Spinei, cel care astăzi se află în fruntea lui, „provocând” evenimentul de cinstire nu doar a mea, și țin să subliniez acest lucru, ci a întregului colectiv al muzeului brăilean. Li se adaugă membri sau colaboratori ai Institutului: domnii Ion Ioniță, Nicolae Ursulescu, Silviu Sanie, Virgil Mihailescu-Bîrliba, Costel Chiriac, Victor Cojocaru și doamna Silvia Teodor.

Ulterior, colaborarea cu Institutul de Arheologie din Iași a lărgit orizontul cercetărilor noastre chiar dincolo de fruntarii (Cetatea Albă) și am avut onoarea de a sta alături de cei pomeniți mai sus, dar și de acad. Mircea Petrescu-Dîmbovița, în Comisia mixtă româno-ucraineană de istorie, la sfârșitul anilor '90. Colaborarea în plan științific a muzeului nostru nu s-a limitat doar la Institutul de Arheologie din Iași. Am colaborat câțiva ani cu succes și cu cel de Tracologie, precum și cu Institutul de Istorie „N. Iorga”, ambele din București.

Este locul să amintesc aici angajamentul nostru la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, grație sprijinului venit din partea regretatului prof. Vasile Lica.

Dacă există un fapt cu care Muzeul Brăilei se diferențiază în domeniul activităților specifice, în plan național, acesta poate fi considerat, credem noi, *demersul editorial*.

Înainte de a mulțumi în chip special spațiului cultural al Iașilor pentru influența atât de binefăcătoare și fecundă asupra activității noastre, a Muzeului Brăilei, vă rog să îmi dați voie să o amintesc pe soția mea Michaela Cristiana Cândea, de a cărei înțelegere am beneficiat din plin în tot ceea ce am întreprins până de curând.

În sfârșit, doresc să exprim aici întreaga mea recunoștință și gratitudine, precum și respectul deosebit pe care îl port prof. Victor Spinei, personalitate de primă mărime a mediului academic și universitar al Iașilor, de susținerea căruia am beneficiat neîntrerupt de peste două decenii.

Mulțumesc, încă odată, tuturor celor ce au hotărât acordarea acestei cinstiri către mine, implicit Muzeului Brăilei, dar și orașului inconfundabil de la Dunărea de Jos, care a fost, este și va rămâne – Brăila.

*

Omagierea, deopotrivă a mea și a Muzeului Brăilei, are loc la împlinirea chiar în aceste zile a 530 de ani de la atestarea județului Brăila ca unitate administrativă a Țării Românești, prin scrisoarea lui Ștefan cel Mare din 1481, martie 15 („din jos de Vaslui”), trimisă „tuturor brăilenilor, mari și mici, boieri, judeci și judecători din tot ținutul Brăilei”. Tot în 2011 se vor împlini, la 23 august, 130 de ani de la întemeierea Muzeului Brăilei prin Decretul Regal nr. 2134, emis de Carol I la Castelul Peleş, în 1881. O a treia sărbătoare pentru Brăila și muzeul ei o reprezintă evenimentul legat de împlinirea a trei veacuri de la apariția primei cărți despre istoria orașului, la Hamburg, în 1711, conținând raportul generalului Rönne în legătură cu asediul Brăilei și eliberarea ei în iulie, același an.

IONEL CÂNDEA